

מ"ת 20945/11/17 - מדינת ישראל נגד ע.א.י.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
מ"ת 20945-11-17 מדינת ישראל נ' י(עציר)
לפני כבוד השופטת נאוה בכור
המבקשת מדינת ישראל
נגד המשיב ע.א.י. (עציר)
15 ינואר 2018

נוכחים:

ב"כ המבקשת - עו"ד אורית לרך

ב"כ המשיב - עו"ד ארז בר צבי

המשיב הובא על ידי שב"ס

החלטה

1. בפניי כתב אישום כנגד המשיב, ולצידו בקשה למעצרו עד לתום ההליכים, בגין עבירה של שוד לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

2. על פי עובדות כתב האישום, ביום **3.11.17** נכנס המשיב לסניף בנק "לאומי" ברעננה כשהוא חובש כובע המצל על פניו ואחוז בתיק גב ובו אקדח צעצוע אותו רכש מבעוד מועד למטרת השוד, וכן פתק ומעטפה חומה שהכין למטרת השוד.

המשיב נעמד מול דלפק, הניח עליו את תיקו, ומסר לפקידה את הפתק עליו כתוב בין היתר "**אתה תצעק אני ירא בעצמי אין לי מה להפסיד, ממש סליחה אבל אני לשודד אותכם**" (כך במקור- נ.ב.).

פקידת הבנק שחששה מהמשיב פתחה את מגירת הכסף, הוציאה שטרות בסך 1850 ₪ ושמה אותם על המעטפה החומה שהניח המשיב על הדלפק. המשיב הורה לה באמצעות ידיו להכניס את הכסף למעטפה, והפקידה עשתה כדבריו.

המשיב תחב את מעטפת הכסף לתיקו והחל בדרכו החוצה מהבנק, ובמקביל צעקה הפקידה לעבר העובד א.ל. שעמד ליד הדלת "**תעצור אותו הוא לקח כסף**" אך המשיב הצליח להימלט.

עמוד 1

3. בדיון ביום **9.11.17** הסכים ב"כ המשיב לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר סטטוטורית, והצדדים נחלקו באפשרות שחרורו של המשיב לחלופת מעצר.

4. מתסקיר שירות המבחן בעניינו של המשיב מיום **20.11.17** עלה כי נוכח חולשת הפיקוח שהוצע - לא היה בידי השירות לבוא בהמלצה לשחרורו של המשיב ממעצר.

מתסקיר משלים מיום **27.11.17** עלה כי אין בידו של השירות להמליץ אף על שילובו של המשיב במסגרת טיפולית סגורה לנפגעי סמים בשלב המעצר.

מתסקיר משלים נוסף מיום **6.12.17** חזר השירות על כי אין בידו להמליץ על שילובו של המשיב בטיפול מחות לשב"ס בשלב המעצר.

מתסקיר משלים נוסף מיום **18.12.17** חזר השירות על כך שאין בידו המלצה לשחרורו של המשיב ממעצר.

בתסקיר משלים אחרון **8.1.18** חזר השירות על ההערכה כי אין בחלופה ביתית מסגרת מתאימה לצמצום הסיכון במצבו של המשיב, אף לא בפקא"ל.

5. מטעוני ב"כ המבקשת עולה כי שירות המבחן חוזר פעם אחר פעם על עמדה המתנגדת לשחרורו של המשיב.

בחינת אופיו מעלה כי מדובר במי שבכלל לא הכיר בבעייתיות בהתנהלותו ובאורח חייו, לא חפץ להפסיק שימוש בסמים, ומעוניין לצרוך סמים בחסות החוק, היינו-גראס רפואי, דבר שהוא בעייתי, כי השימוש הובילו לביצוע שוד.

יש לבחון מסוכנות. שירות המבחן מציין במפורש כי המשיב לא מעוניין בטיפול, ובלי טיפול - הוא במצב של מסוכנות להישנות מעשים דומים, פורצי גבולות, והמשיב ישוב להשתמש בסם כשיצא.

כל החלופות שהוצעו נשללו, לרבות האמא והאחיות, כיוון שהם לא יכלו להוות גורם מאיין את המסוכנות שנשקפת ממנו.

יש לכבד את סופיות דיון לאחר הרבה תסקירים - ניתנה הזדמנות למשיב להביא חלופות מכל הבא ליד בהתאם להנחיית בימ"ש עליון לאפשר בחינת חלופה, אולם אלו לא נמצאו מתאימות.

המשיב נכשל הן במבחן המסוכנות והן במבחן איון המסוכנות בחלופה.

באופן חריג שירות המבחן חזר על עמדתו בכל התסקירים שלא להמליץ על שחרורו של המשיב, גם לא בפיקוח אלקטרוני.

שירות המבחן נפגש עם המפקחים החדשים, וגם מהם התרשם כי אמנם תופסים את המיוחס לו באופן חמור,

אבל ניכר גילם הצעיר, כמו גם מצבו הנפשי המורכב של המשיב, התמכרות לסמים, מוקדי הסיכון, ולכן ההערכה כי אין להם יכולת לסייע בהפחתת הסיכון לאורך זמן.

שירות המבחן התייחס לפיקוח אלקטרוני ואמר כי מדובר באמצעי טכני בלבד, שמתריע על הפרה רק בדיעבד, והוא לא יכול למנוע התנהגות חסרת גבולות לכשעצמה.

שירות המבחן מעריך כי המשיב לא מתאים לתנאי לחץ דוגמת פיקוח אלקטרוני, והוא צפוי להפר את תנאיו.

התסקיר מציין מפורשות כי אינו מתעלם מהיעדר עבר פלילי ומהמצוקות במעצר, אבל ההתרשמות נסמכת על הפגישות עימו, התנהגותו הפסיבית בפועל במעצר ביחס לטיפול, לנסיגה במצב הנפשי, לתלות בסמים, לקושי להיעזר בסביבה, ולקושי לשתף פעולה בטיפול נפשי, ובמצבו במכלול הנתונים על מנת לאיין מסוכנות נדרשים למשיב גבולות ברורים לצד השגחה נפשית שקיימת בשב"ס.

בבש"פ 9888/16 מיכאל קוגמן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, מיום 3.1.17) - נקבע כי עבר נקי וגיל צעיר אינם חזות הכל, ואי אפשר להורות על שחרור רק בשל כך.

סטייה מהמלצת שירות המבחן מחייבת נימוקים כבדי משקל שאין נמצא בעניינו.

לאור כל האמור, יש להורות על מעצרו של המשיב עד לתום ההליכים.

6. מטעמי ב"כ המשיב עולה כי בכל התסקירים צוין שאין לו מוטיבציה לטיפול, כשתסקיר שני הוגש בלי לפגוש אותו, בתסקיר שלישי התרשמות היא כי מדובר במוטיבציה חיצונית, ובתסקירים רביעי וחמישי - יש בעיה במשיב, לא בחלופות.

עוד עולה כי המסוכנות הנובעת ממנו היא כה גבוהה שלא ניתן לאיינה באמצעות חלופת מעצר.

הוא הגיע למקום לא טוב בחייו וביצע אירוע אלימות. הוא נכנס לבנק עם אקדח צעצוע בתרמיל, שלא הוציאו, ופתק שהגיש לפקידה, שאמר שאם לא תתן לו כסף- יפגע בעצמו והפקידה פוטרת אותו בסכום כסף קטן. בהמשך המשיב מסגיר עצמו, מוסר הכסף, ומשתף פעולה מהרגע הראשון.

בנסיבות אלה על בית המשפט לסטות מהמלצות שירות המבחן: ראשית, ברובד של הליך טיפולי - החלטות בתי המשפט מלמדות על מסלול שלפיו אדם המבצע עבירה בשל בעיה התמכרותית או אחרת אינו מודע בשלב ביצוע העבירה לנזקקות הטיפולית שלו, אחרת הוא לא היה מבצע עבירה. על כן -התנהלותו של המשיב מלמדת על כנות.

בפעם הראשונה לא רצה טיפול ובפעם שניה אמר שמבין ורוצה טיפול. גם אם נכונותו חיצונית, יש לשלב בטיפול.

אפשרות ראשונה היא כי יש לתת למשיב הזדמנות לטיפול במקום סגור.

ייתכן שתפיסתו של השירות שגויה ומוטעית ועל כן יש לשלוח אותו לראיון בקהילה טיפולית ושם יתרשמו באם יכול המשיב להשתלב בהליך, אם לאו.

התסקיר האחרון מלא בשגגות עובדתיות - כגון שהמשיב לא החל שום הליך בכלא, למרות שהוא משתתף בכל הקבוצות, והפך להיות תומך בחולייה בכלא, ומשתתף בכל תוכנית טיפולית שנותנים לו.

אפשרות שניה היא להורות על שחרורו למעצר בית. יש לו משפחה גדולה ותומכת והוצעו 3 אופציות בית האמא, בית האחות, בני דודים באאאא, כולם מוכנים לשמור עליו ושישתקם בשיקום יום במסגרת שירות מבחן.

מדובר במשיב בלי עבר פלילי, בן 23, ששירת באאאאא, ובחיינו לא היה בתחנת משטרה.

7. דין ומסקנות

מעשיו של המשיב מקימים עילת מסוכנות בשל חשש לסיכון ביטחון הציבור בהתאם לסעיף 21(א)(1)(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, מעצם טיבה של עבירת השוד ככזו המגלמת בתוכה עבירת אלימות ועבירת רכוש.

נסיבות העבירה הינן חמורות ומהן עולה כי השוד בוצע לאור יום, בסניף בנק בלב רעננה, כשהוא מכין מבעוד מועד תרמיל גב ובו אקדח צעצוע (הגם שלא השתמש בו במהלך השוד), פתק המכיל איום על פקידת הבנק (כי יפגע בעצמו) במטרה להשיג את הכסף ומעטפה חומה לכסף, כשהוא חבוש כובע המצל על פניו ומקשה על זיהויו.

אף משכנס לסניף, פעל המשיב באופן מחושב, ניגש לדלפק, הגיש לפקידה את הפתק, הניח את המעטפה על הדלפק וסימן לה בידיו כי תכניס את שטרות הכסף למעטפה. לבסוף נמלט מהסניף.

הגם שבנסיבות אלה לא השתמש המשיב בנשק הלכה למעשה, ולא היו נפגעים בנפש, הרי שבאירועים כגון דא הסיכון לפגיעה בחיי אדם הוא אינהרנטי ולו רק מניסיון לנטרל את מבצע השוד לא כל שכן כשמדובר בסניף בנק בלב העיר וברחוב מרכזי והומה אדם, כל זאת לצד הפגיעה בביטחונם האישי של עובדי הבנק ולקוחותיו.

ייאמר מיד, כי בעניינו של המשיב הוגשו חמישה תסקירים ובכולם - שלל השירות מכל וכל שחרורו לחלופת מעצר או אף להמשך מעצרו בפיקוח אלקטרוני.

יכולת לתת אמון במשיב עצמו

מהתסקירים עולה כי המשיב בחור צעיר, כבן 23, רווק, שטרם מעצרו עבד במסעדה בחוף הים באאאאאא והתגורר לסירוגין אצל קרובי משפחה באאאאאא ובאאאאאא

עוד עולה כי נעדר תמיכה משפחתית של ממש מקום בו הוריו התגרשו בהיותו כבן שנתיים ומאז נישאה אמו בשנית והקשר עמה מרוחק, ועל רקע זה עבר לגור עם אביו בגיל 15, ואולם גם שהותו שם תוארה כבלתי יציבה ובלטו קשיים ביחסים ביניהם ואף האב נישא בשנית והקשר עמו נתפס ע"י המשיב כשטחי.

סיים 10 שנות לימוד, גויס כחייל בודד לצבא, ושוחרר על רקע בעיות ת"ש. מאז ועד למעצרו עבד בתחום המסעדות באופן לא רציף או מאורגן.

המשיב נעדר הרשעות קודמות, ואף אין תיקים תלויים ועומדים בעניינו.

בשיחה עמו עלה כי לאורך השנים מצוי בחוויית תלישות, נעדר יציבות משפחתית, אישית או תעסוקתית, וכי בחודשים עובר למעצר היה נתון בלחצים ומתחים סביב חובות כספיים לגופים שונים.

תאר קשיים להתמודד עם מצבו הכלכלי בדרך מקובלת ומסודרת, ובלטו קשיי התארגנות ופניה לעזרה מתאימה.

מסר כי בתקופת שירותו הצבאי סבל ממצבי חרדה קיצוניים וניתן לו טיפול תרופתי, אותו לא נטל, ובתקופה זו החל לצרוך חשיש וגראס שהרגיעו את מצבו הנפשי.

צוין כי במהלך המעצר הנוכחי חבט המשיב את ראשו בקיר ושטפי דם בלטו על פניו והובן כי הוא עצור באגף ההשגחה בשל מצבו הנפשי, ומטופל תרופתית.

על גורמי הסיכון בעניינו מנה השירות את התכנון שעלה מכתב האישום, אלמנטים של התנהגות אלימה תוך שימוש באקדח דמה, חוסר יציבות במישורים השונים, צריכת חומרים באופן מוגבר והעדר מוטיבציה לשינוי עמדות נוקשות, קושי לפנות לעזרה ולהיענות להמלצות רפואיות, מרוכז בצרכיו ובעצמו תוך נכונות לפגיעה באחרים לצורך סיפוקם.

השירות אף נדרש **לגורמי הסיכוי** בעניינו של המשיב, ובכלל זה העדר עבר פלילי, ומשמעות המעצר עבורו, ולמרות זאת - חוזר ומתריע מפני שחרורו לחלופת מעצר או להמשך מעצר בפקא"ל, בין היתר נוכח נסיגה במצבו הנפשי והרגשי של המשיב, תלות שפיתח בסמים, והתנהלות פאסיבית בהקשר לטיפול במסגרת המעצר.

מכך, הסיק השירות רמת מסוכנות בינונית למעורבות בהתנהגות אלימה בדרגת חומרה בינונית.

בסופו של תסקיר ראשון מסכם השירות כי ההערכה היא כי המשיב לא יוכל להיענות לגבולות בחלופה ביתית וקיים סיכון במצבו -להפרות תנאים, לשימוש בחומרים ולהתנהגות בלתי מווסתת.

כמו כן ההערכה כי הוא נעדר כוחות ובשלות להשתלבות במסגרת טיפולית סגורה מחוץ לשב"ס.

מעצר בית בפיקוח

בכל הנוגע לחלופות מעצר הבית, כמו גם מפקחים שהוצעו- הרי שהשירות דחה אותם במלואן באופן מפורט ומנומק, שלא מצאתי בו פגם או דופי.

כך, בתסקיר ראשון נבחנו **האם ושתיים מהאחיות** שהוצעו כמפקחות, אולם לא נמצאו מתאימות הואיל ולא היו מעורבות כלל בחיי המשיב עובר למעצרו, ואינן מודעות כיום למורכבות מצבו, בכלל זה ההיבט הנפשי וכן התלות שפיתח בחומרים.

בנוסף האם מבטאת אמביוולנטיות לעניין שהותו במעצר בית לאורך זמן לאור מצוקתו הכלכלית, והשירות התרשם כי אינן מסוגלות להתבונן בתמונה המורכבת העולה ממצבו, אינן מכירות בחשיבות ביסוס טיפול נפשי רציף בעניינו, ובכלל זה -הקפדה על נטילת תרופות מרשם והימנעות מצריכת סמים, ואינן מכירות במידה מספקת במשמעות התנהגותו נשוא המעצר כביטוי למצוקה העמוקה בה היה נתון.

יש לציין כי ההערכה היא כי אף המשיב אינו רואה בהן גורמי תמיכה והכוונה עבורו.

בתסקיר השלישי נבחנה חלופה אחרת של **אחות נוספת ובעלה**, כשגם בעניינם- התרשם השירות כי אלה לא היו מעורבים בחייו של המשיב עובר למעצרו, ובכלל זה סביב שימוש בסמים ומצבו הנפשי, ובני הזוג עצמם נעדרו יציבות תעסוקתית וכלכלית ולא יהיה ביכולתם להתנהל מול המשיב באופן סמכותי ומציב גבול לאורך זמן באופן שיפחית מסוכנותו.

בתסקיר רביעי, בחן השירות את **בני דודיו של המשיב**, תאומים כבני 24, לגביהם התרשם השירות כי גילם הצעיר ניכר בכל הקשור להתייחסותם למצבו הנפשי המורכב של המשיב השימוש בחומרים ומוקדי הסיכון המגוונים במצבו, וכן לא יהיה ביכולתם לסייע בהפחתת הסיכון במצבו לאורך זמן.

יש לציין כי בכל התסקירים מדגיש השירות כי מעבר לחולשת החלופות המועצות, ההתרשמות היא כי אף המשיב עצמו לא יהיה מסוגל להיענות לגבולות מסגרת חלופה ביתית, ולסמכות המפקחים המוצעים, בשל מצבו הנפשי ונוכח צריכתו סמים, כשקיים סיכון להישנות התנהגות בעייתית ובלתי מוסתת מצדו בהקשר של שימוש בחומרים והתנהגות פוגענית.

בנוסף הבהיר השירות כי הפקא"ל הוא אמצעי טכני המתריע על הפרה בדיעבד אך אינו מונע התנהגות בעייתית וחסרת גבולות מתוך החלופה, ובכלל זה הפרות וצריכת סמים.

נוכח מאפייניו של המשיב הוא אינו מתאים לשהות ממושכות בתנאים לוחצים דוגמת מעצר בפקא"ל

ויתקשה להיענות לתנאים לאורך זמן.

חלופת מעצר בקהילה טיפולית סגורה לגמילה מסמים

יש לציין כי מהתסקירים אף עולה כי המשיב אינו עונה לתנאים שהתווה בימ"ש העליון בכל הנוגע לשחרור נאשם לחלופת מעצר במסגרת טיפולית סגורה לנפגעי סמים בבש"פ 1981/11 מדינת ישראל נ' אשר סויסה, סד (3) 101 (להלן: "הלכת סויסה").

בהלכת סויסה סקר בימ"ש העליון באריכות סוגיית שחרורם של נאשמים לגמילה מסמים במסגרת המעצר, ונקבע כי הגם שהשלב המקובל להפניה לטיפול גמילה מסמים הוא שלב גזר הדין, הרי שבהתקיים תנאים חריגים - יתאפשר הדבר כבר בשלב המעצר.

שני הפרמטרים העיקריים נוגעים לשאלה **האם הנאשם התחיל כבר בהליך גמילה עוד לפני מעצרו**, ובכלל זה האם הביע במעשה ובהתנהגות את רצונו להתחיל בהליך גמילה עוד לפני המעצר, **וסיכויי הצלחת הטיפול, מידת התאמתו ומוכנותו של הנאשם לטיפול גמילה.**

ייאמר מיד כי בעניינו, לא פנה המשיב בעבר לצורך השתלבות בהליך טיפולי כזה או אחר, ואף במהלך הזמן שחלף בהליך הנוכחי - לא מצא לנכון לפנות ולהשתלב בטיפול המוצע בבית המעצר.

בנוסף, מדובר במשיב ששלל כל רצון לחדול משימוש בסמים.

מתיאוריו בתסקיר עלה כי לאורך השנים חלה הסלמה בשימוש בסמים קלים, בתדירות השימוש ובקשרים השוליים שקיים, למרות ששלל שימוש בסמים קשים ובכלל זה סמי פיצוציות, וההתרשמות היא כי הוא לא חווה מצוקה סביב צריכת הסמים, ומעולם לא פנה לטיפול ייעודי בתחום זה בעבר.

יתרה מכך, בשיחה עמו שלל אפשרות של מעבר לטיפול במסגרת סגורה וביטא כוונה לפנות לקבלת גראס רפואי.

מהתייחסותו בלט כי אינו מכיר באופן מותאם בקושי בו נתון סביב דפוסיו הבעייתיים בתחום הסמים, בתלות שפיתח והשפעתה על קשריו, בחירותיו ודפוסים שוליים שהפנים.

עוד בלט כי נעדר בשלות, כוחות ומוטיבציה להשתלב בטיפול גמילה ארוך טווח ותובעני, כשהמוערך כי הפרוגנוזה להצלחתו במהלך השיקומי בעיתוי זה הינה נמוכה.

יודגש כי בתסקיר שלישי "לפתע" ביטא המשיב רצון להשתלב בטיפול ייעודי בתחום הסמים, זאת בפער ניכר לעמדתו הקודמת לפיה שלל אפשרות זו מכל וכל.

בעניין זה התרשם השירות כי העובדה לפיה המשיב לא ידע להסביר באופן ענייני ורציני את ה"שינוי" הנ"ל בעמדתו, תוך שבלט כי כלל לא העמיק במשמעות בקשתו להשתלב במסגרת טיפולית דרשנית והקשיים עימם צפוי להתמודד בה, כמו גם היותו עסוק בצרכיו המידיים באופן בולט ובקידום שחרורו ממעצר, **מעידים כי פעל מתוך מוטיבציה חיצונית הקשורה לשיקולים תועלתניים הקשורים לשחרור ולהליך המשפטי ולא מתוך רצון פנימי, כן ואמיתי.**

על כן, גם זו הפעם- השירות שב והתרשם כי המשיב נעדר בשלות לטיפול המוצע בקהילה טיפולית.

למען הסר ספק יובהר כי גם בתסקיר הרביעי חזר השירות על ההערכה לפיה המשיב אינו מתאים בשלב נוכחי לשילוב בהליך טיפולי ייעודי לנפגעי סמים בקהילה טיפולית סגורה, הן בשל העובדה כי שולל אפשרות זו, שולל רצון לחדול משימוש בסמים ורצונו לפנות לקבלת גראס רפואי, והן בשל העובדה כי הוא נעדר בשלות ומוטיבציה וכוחות להליך כזה ארוך טווח.

בנסיבות אלה, **אין** המשיב עונה על התנאים המצדיקים את הוצאתו להליך גמילה מסמים במסגרת קהילה טיפולית במסגרת המעצר.

אדרבא, השירות חזר ועמד על ההערכה לפיה נוכח מאפייניו של המשיב, בשלב ראשון, וחולשת החלופות המוצעות בשלב שני- כיום נדרשים בעניינו של המשיב גבולות ברורים, כמו אלה המוצבים במעצר במסגרת שב"ס.

בכלל נסיבות המשיב - אין מקום לסטות מהמלצת שירות המבחן בעניינו.

8. במצב דברים זה, אין מנוס מהארכת מעצרו של המשיב עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

נוכח מצבו הנפשי של המשיב - יש לפקח עליו בעת מעצרו.

ניתנה והודעה היום כ"ח טבת תשע"ח, 15/01/2018 במעמד הנוכחים.

נאוה בכור, שופטת